

○ در شرایط کنونی بانک‌های ایرانی امکان چانه‌زدن در مورد نرخ سود تسهیلات اعطایی بانک‌های خارجی را دارند.

○ مانده تسهیلات اعطایی بانک ملت در نهم‌ماهه نخست سال جاری به ۵۷۱۱ میلیارد ریال و مجموع منابع بانک در سال جاری به ۱۳۰۰۰ میلیارد ریال رسید. بانک مرکزی بر مازاد منابع بانک‌ها نظارت دارد.

اشاره:

با وجود آنکه در بسیاری از کشورهای جهان بانک‌های صادرات - واردات (اکسیم بانک) کار اعتبارات تجاری راسرو سامان می‌دهند، در ایران به لحاظ فعالیت کوتاه مدت بانک توسعه صادرات ایران در این زمینه، هنوز بانک‌های تجاری نقش فعالی در تأمین مالی منابع مورد نیاز بخش بازرگانی دارند.

یکی از بانک‌هایی که در تأمین مالی تجارت خارجی نقش قابل توجهی دارد، بانک ملت است که اعتبارات مورد نیاز صادرکنندگان و واردکنندگان را تأمین می‌کند و در ضمن به ارائه خدمات بانکی به آنها همت می‌گمارد.

خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» در زمینه نقش بانک ملت در تأمین مالی بخش‌های اقتصادی به ویژه بازرگانی خارجی و نحوه فعالیت این بانک در سال‌های اخیر با آقای مهندس مرتضی آرامی گفت‌وگویی دارد که با هم می‌خوانیم.

ملت آن را می‌پذیرد و برای ارائه تسهیلات به صادرکننده هیچ وثیقه‌ای طلب نمی‌کند.

وی گفت: در غیر این صورت بانک برای صیانت از منابع خود از صادرکنندگان وثیقه طلب می‌کند.

وی تصریح کرد، صادرکنندگانی که کالاهایشان به طور امانی از کشور خارج می‌شود به لحاظ آنکه گشایش اعتبار اسنادی ندارند، نمی‌توانند از تسهیلات بانک استفاده کنند.

بانک ملت آمادگی دارد که تمامی نیازهای اعتباری صادرکنندگان را تأمین کند و در این زمینه سقف اعطای اعتبارات ندارد.

این مطلب را مهندس مرتضی آرامی در گفت‌وگو با نشریه «بررسی‌های بازرگانی» اعلام کرد و افزود: اگر صادرکنندگان کالا بتوانند از خریداران خارجی اعتبار اسنادی غیرقابل بازگشت (L.C) غیرقابل بازگشت) برای صدور کالاهایشان دریافت کنند، بانک

در طول سال وجود دارد، بدون آنکه از سقف اعطای اعتبارات این بخش تجاوز کند.

مدیرعامل بانک ملت گفت: مانده تسهیلات اعطایی بانک در پایان آذرماه سال جاری ۵۷۱۱ میلیارد ریال بوده است که ۸۱۱ میلیارد ریال مربوط به بخش کشاورزی، ۱۱۶۶ میلیارد ریال مربوط به بخش ساختمان و مسکن، ۲۱۴۷ میلیارد ریال مربوط به بخش صنعت و معدن و ۱۵۸۷ میلیارد ریال مربوط به بخش بازرگانی بوده است.

وی با اشاره به مجموع منابع بانک ملت که ۱۳ هزار میلیارد ریال می‌باشد، گفت: مابه‌التفاوت اعتبارات پرداختی و منابع بانک، به سپرده قانونی تسهیلات تکلیفی و... تخصیص پیدا می‌کند و بانک مرکزی بر مازاد منابع بانک نظارت دارد.

با این وصف نمی‌توان گفت که بانک منابع برای اعطای تسهیلات به متقاضیان در اختیار ندارد، بلکه بر اساس تبصره ۲ قانون بودجه، سقف اعطای اعتبارات بانک‌ها از سوی مجلس شورای اسلامی تعیین می‌شود که بانک‌ها ملزم به رعایت آن هستند، اما در عمل این سقف‌ها کاملاً رعایت نمی‌شود.

وی اظهار داشت: منابع بانک ملت در سال جاری ۳۷۰۰ میلیارد ریال یا ۳۱/۵ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است. حدود ۵۶ درصد سپرده‌های مردم نزد بانک را سپرده‌های دیداری و بقیه را سپرده‌های سرمایه‌گذاری و قرض‌الحسنه تشکیل می‌دهد. وجود بیش از ۵۰ درصد منابع بانک در قالب سپرده‌های دیداری سبب می‌شود که نیمی از منابع بانک از منابع ارزان‌قیمت تأمین شود.

وی با اشاره به رشد ۲۵۹ درصدی منابع بانک ملت در سال‌های ۷۴-۱۳۷۱ گفت: حدود ۱۶/۵ درصد منابع پولی نظام بانکی کشور در سال گذشته در اختیار بانک ملت بوده است، در حالی که این بانک ۱۴/۵ درصد شاغلان سیستم بانکی را در خدمت خود دارد.

وی تصریح کرد: بانک ملت با ۱۷۶۰ شعبه در کشور، در میان بانک‌های تجاری رتبه سوم را دارد اما از نظر رشد منابع (به‌میزان ۵۰ درصد) در سال گذشته، رتبه اول را کسب کرد.

آرامی درباره فعالیت بانک ملت در مناطق آزاد گفت: در این مناطق شعب بانک ملت مانند شعب داخلی فعالیت دارند. اما با قانون‌مند شدن تدریجی مناطق آزاد آمادگی ارائه خدمات بهتر و با شرایط ویژه وجود دارد.

مهندس آرامی گفت: علی‌القاعده بانک توسعه صادرات ایران باید در اعطای تسهیلات اعتباری به صادرکنندگان پیشگام باشد، اما از آنجا که این بانک و نیز صندوق ضمانت صادرات نوپا هستند و از امکانات مالی زیادی برای پذیرش مخاطرات برخوردار نمی‌باشند، بانک‌های تجاری به ارائه تسهیلات اعتباری به بخش بازرگانی اقدام می‌کنند.

وی گفت: در بخش روابط بین‌الملل، مکانیزم اعتبارات اسنادی وجود دارد و بانک‌های طرف قرارداد بر مبنای عقود اسلامی فعالیت نمی‌کنند. عقود اسلامی برای رابطه میان بانک و متقاضیان داخلی مورد استفاده قرار می‌گیرد، در حالی که رابطه با بانک‌های خارجی یا برای اعتبارات اسنادی و یا استقراض می‌باشد. در بخش استقراض با بانک‌های خارجی ما نمی‌توانیم از عقود اسلامی استفاده کنیم.

وی با اشاره به تحولات اقتصادی، رشد تولیدات صنعتی و برآورد مثبت وضعیت اقتصادی ایران از سوی بانک‌های خارجی گفت: در مذاکره بانک‌های ایرانی با بانک‌های فرانسوی که اخیراً در پاریس برگزار شد، بانک‌های فرانسوی اعطای ۱/۷ میلیارد دلار اعتبار به بانک‌های تجاری ایران را پیشنهاد کردند. در مورد ۱/۲ میلیارد دلار از این اعتبارات مذاکرات قطعی شد که با نرخ سود لیبور به اضافه ۷۵/۰ درصد در اختیار بانک‌های تجاری ایران قرار می‌گیرد.

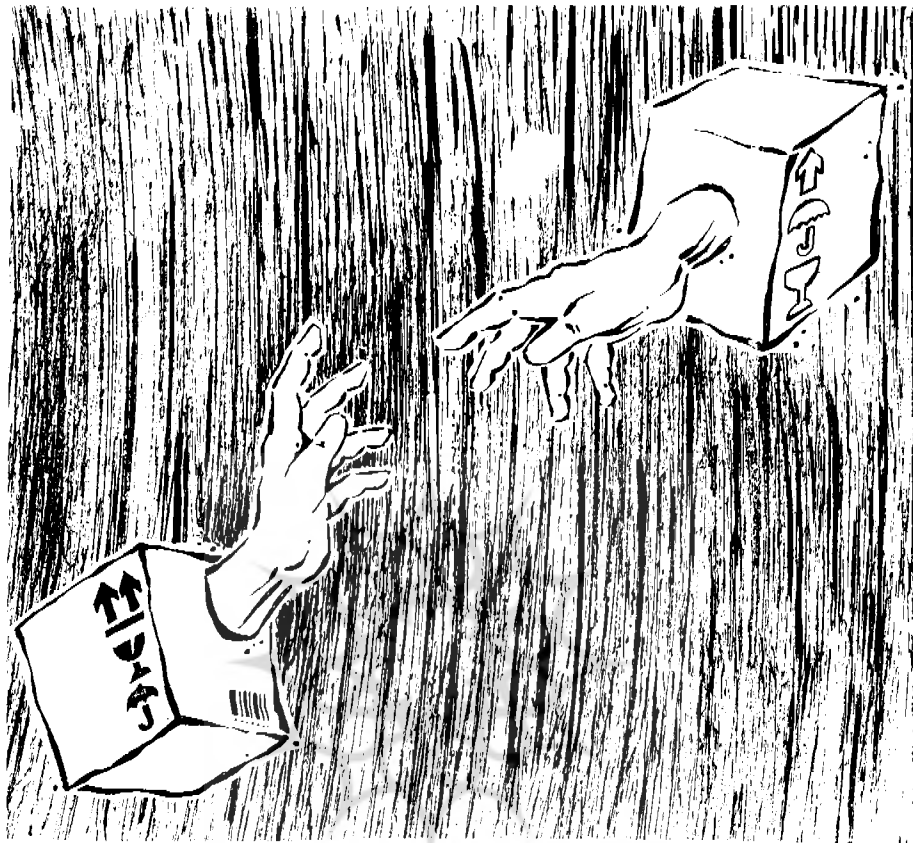
وی تصریح کرد: اکنون در شرایطی قرار داریم که بانک‌های خارجی اعطای اعتبارات به بانک‌های ایرانی را پیشنهاد می‌کنند و بانک‌های کشور درباره شرایط این اعتبارات چانه‌زنی می‌نمایند.

○ بانک توسعه صادرات ایران در ارائه تسهیلات اعتباری به صادرکنندگان باید پیشگام باشد، اما به لحاظ کمبود منابع این بانک، بانک‌های تجاری در بخش بازرگانی اقدام به ارائه تسهیلات می‌کنند.

آرامی گفت: سقف اعطای تسهیلات اعتباری به بازرگانان ۵ میلیارد ریال است. در ضمن، پیش‌پرداخت مربوط به واردات کالا بر اساس ضروری بودن آن تفاوت دارد و بانک‌های تجاری بر اساس ضوابط بانک مرکزی به‌هنگام گشایش اعتبار اسنادی برای واردکنندگان، پیش‌پرداخت‌ها را دریافت و سپس به بانک مرکزی واریز می‌نماید.

وی گفت: گردش مالی در بخش بازرگانی کوتاه‌مدت و سریع‌تر از دیگر بخش‌های اقتصادی است و امکان تکرار اعطای تسهیلات

نقش و جایگاه بانک توسعه صادرات ایران در اقتصاد ملی

سیاست تلفیقی جایگزینی واردات و توسعه صادرات غیرنفتی به طور جدی دنبال شد به نحوی که علاوه بر ایجاد صنایع عظیم تولیدی، احداث راه‌های ارتباطی و گسترش صنایع مخابراتی مدرن و امثالهم، با بررسی وضعیت کشورهایی که جایگاه مناسبی در

○ بانک توسعه صادرات ایران به عنوان تنها بانک تخصصی صادرات - واردات کشور در نیمه دوم سال ۷۱ فعالیت خود را آغاز کرد تا با بهره‌گیری از تجربیات مثبت مؤسسات معتبر اقتصادی و مالی جهان، رسالت خود را در امر توسعه صادرات غیرنفتی و شکوفایی اقتصاد کشور ایفا کند.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی تا کنون، جمهوری اسلامی ایران دو سیاست را برای نیل به خودکفایی و استقلال اقتصادی تجربه نموده است. ابتدا در دوره زمانی قبل از سال ۱۳۶۵ که وقوع جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی ایران به اتخاذ سیاست جایگزینی واردات منجر شد تا از این طریق میزان وابستگی کشور به کالاها و خدمات خارجی کاهش یابد. پس از آن مسائل و مشکلات پیش‌بینی نشده از جمله نوسانات شدید قیمت نفت، مسؤولان امور اقتصادی را بر آن داشت تا علاوه بر پایبندی به اجرای سیاست جایگزینی واردات، موضوع توسعه صادرات غیرنفتی را بیشتر از پیش مورد توجه قرار دهند.

این امر با پیش‌بینی هیجده میلیارد دلار صادرات غیرنفتی در نخستین برنامه پنج‌ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور صورت گرفت. در آغاز برنامه پنج‌ساله اول توسعه، اجرای

- صدور خدمات فنی و مهندسی فعالیت دارند.
- ۵- تجهیز منابع لازم برای تقویت ناوگان‌های حمل و نقل زمینی، هوایی و دریایی، ترانزیت و بارگیری کالا.
- ۶- مشارکت در ایجاد پایانه‌ها و انبارها و سایر بناهای نظیر آن‌ها در مبادی خروج کالاهای صادراتی.
- ۷- تأمین منابع مالی لازم برای ورود موقت به مناطق آزاد تجاری.
- ۸- فعالیت و مشارکت در اجرای طرح‌هایی که برای تسهیل امور صادرات کالا در مناطق آزاد ایجاد می‌گردد.

○ توان تأمین مالی بانک توسعه صادرات از حدود هم‌ارز ریالی ۵ میلیون دلار در شروع فعالیت به حدود ۱۵۰ میلیون دلار در سال جاری رسیده است و انتظار می‌رود تا پایان سال ۷۶ این رقم به ۲۰۰ میلیون دلار بالغ گردد.

ب - عاملیت بررسی و تأیید قراردادهای بیع متقابل

بیع متقابل یکی از شیوه‌های انجام معاملات بین‌المللی است که در آن واردکننده ماشین‌آلات و تجهیزات، بهای ماشین‌آلات خریداری را با صدور و تحویل کالا و خدمات تولیدشده توسط همان ماشین‌آلات یا هر نوع کالا و خدمات دیگری می‌پردازد.

پس از تأسیس بانک توسعه صادرات ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مسؤلیت بررسی و تأیید قراردادهای بیع متقابل را به این بانک واگذار کرد. نظر به اینکه در عمل محدودیت‌هایی در اجرای این‌گونه معاملات ملاحظه شده بود، به‌منظور فراهم آوردن تسهیلات بیشتر، آیین‌نامه معاملات متقابل مورد بازبینی قرار گرفت و آیین‌نامه جدید، در تاریخ ۱۳۷۴/۴/۳۰ به تصویب هیأت وزیران رسید و برای اجرا، از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به این بانک ابلاغ شد. بانک توسعه صادرات تاکنون ۴۴ مورد قرارداد بیع متقابل اشخاص حقیقی و حقوقی ارایه شده از سوی وزارت صنایع را از حیث ترتیبات بانکی، مالی و حقوقی بررسی کرده است.

ج - عاملیت اجرای قراردادهای تفاهم‌نامه‌های اعتباری منعقد شده میان جمهوری اسلامی ایران و دیگر کشورها

در پی اعمال سیاست‌های حفظ و گسترش مناسبات حسنه دولت جمهوری اسلامی ایران با دیگر کشورهای دوست و هم‌جوار، بانک توسعه صادرات ایران توانسته است از وجهه و اعتبار شایسته‌ای برای عهده‌دار شدن اجرای سیاست‌های مزبور و نیز

تجارت بین‌المللی دارند، اقدام‌هایی در خصوص فراهم آوردن شرایط مطلوب برای افزایش صادرات غیرنفتی صورت گرفت. یکی از مهم‌ترین آن‌ها تأسیس بانک توسعه صادرات ایران در سال ۱۳۷۰ بود که فعالیت خود را در نیمه دوم سال ۱۳۷۱ به عنوان تنها بانک تخصصی «صادرات - واردات» کشور (EXIM-BANK) آغاز کرد.

این بانک از بدو شروع به کار خود تلاش کرده است تا با بهره‌گیری از تجربیات مثبت مؤسسات معتبر اقتصادی و مالی جهان که در اعتلای اقتصاد کشورهای متبوع نقش اساسی داشتند، بتواند رسالت خود را در امر توسعه صادرات غیرنفتی و شکوفایی اقتصاد کشور ایفا نماید. خوشبختانه عملکرد بانک در سال‌های گذشته حاکی از موفقیت چشمگیر این نهاد اقتصادی است. از این دست می‌توان به افزایش توان تأمین مالی بانک از حدود هم‌ارز ریالی پنج میلیون دلار در بادی امر، به حدود یکصد و پنجاه میلیون دلار در حال حاضر اشاره کرد. پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال ۱۳۷۶ این رقم به بیش از دو بیست میلیون دلار و تا پایان برنامه پنج‌ساله دوم توسعه، به نیم‌میلیارد دلار برسد.

در آستانه ششمین سال تأسیس، بانک توسعه صادرات ایران بنا دارد تا علاوه بر ارائه خدمات بانکی - تخصصی، انجام اموری چون تحقیق و توسعه، شناسایی بازارهای خارجی و معرفی آن‌ها به صادرکنندگان ایرانی، تشویق بازرگانان داخلی به صادرات کالاهای غیرنفتی و ترغیب بازرگانان خارجی به خرید کالاهای ایرانی را در سرلوحه فعالیت خود قرار دهد تا از این طریق بتواند به یاری خدا در آینده‌ای نه‌چندان دور، تمشیت و ارائه خدمات بانکی بیست میلیارد دلار از صادرات غیرنفتی کشور را برعهده بگیرد.

لهم فعالیت‌های بانک توسعه صادرات ایران

بانک توسعه صادرات ایران با ارائه خدمات بانکی سریع و مطلوب به صادرکنندگان کشور در زمینه‌های زیر فعالیت دارد:

- الف - اعطای تسهیلات اعتباری به صادرکنندگان**
- ۱- اعطای تسهیلات اعتباری برای: خرید، گردآوری، فرآوری، بسته‌بندی و سایر هزینه‌های قبل از صدور.
  - ۲- تأمین منابع مالی لازم برای خرید کالاهای سرمایه‌ای به‌منظور تولید فرآورده‌های صادراتی.
  - ۳- تأمین منابع مالی مورد نیاز تولیدکنندگانی که قصد دارند با وارد کردن مواد اولیه و ماشین‌آلات کالاهایی را تولید و صادر کنند.
  - ۴- صدور انواع ضمانت‌نامه ارزی برای مؤسساتی که در زمینه

ناسیونال دل لاوارو» ایتالیا، «بانک ناسیونال دویاری» فرانسه، «میس پیرسون» هلند، «رویال بانک» کانادا و نیز بانک‌های دیگر کشورها از قبیل هندوستان، استرالیا، سوئد، کنیا، لیبی، تونس، اسپانیا روابط کارگزاری برقرار نموده است.

ه - احراز نمایندگی ملی بانک توسعه اسلامی در صندوق

تأمین مالی بلندمدت تجاری (LTTF)

از دیگر اقدامات اساسی بانک توسعه صادرات ایران در زمینه ایجاد مناسبات بین‌المللی، برقراری روابط گسترده با بانک توسعه اسلامی بوده است.

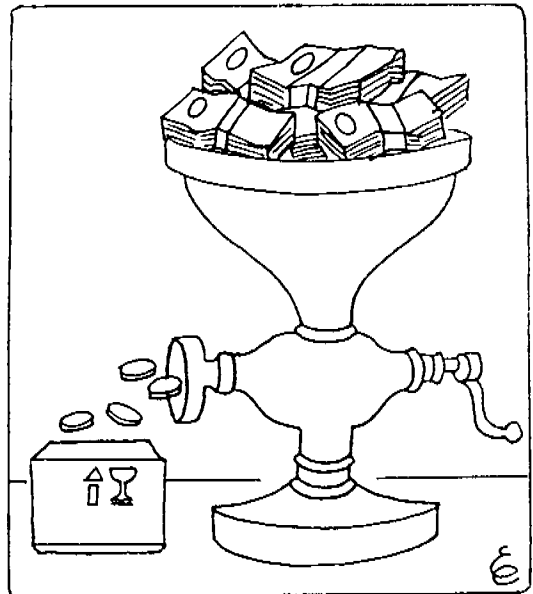
بانک توسعه صادرات ایران توفیق یافته است که نمایندگی ملی (National Agent) بانک توسعه اسلامی در صندوق تأمین مالی بلندمدت تجاری (LTTF) را احراز نماید.

هدف طرح LTTF، توسعه مبادلات بازرگانی بین کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی از طریق اعطای تسهیلات صادراتی است. بدین ترتیب صادرکنندگان ایرانی می‌توانند از تسهیلات ویژه این طرح برای صدور کالاهایشان به سایر کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی استفاده نمایند.

○ نمایندگی ملی بانک توسعه اسلامی در صندوق تأمین مالی بلندمدت تجاری با بانک توسعه صادرات ایران است. هدف صندوق اعطای تسهیلات صادراتی است.

و - تأسیس شعب شهرستان‌ها

به منظور فراهم آوردن امکان دسترسی سریع صادرکنندگان به منابع مالی و خدمات تخصصی بانک توسعه صادرات ایران، حضور فعال این بانک در مناطق مستعد از نظر تولید کالاهای قابل صدور نظیر مراکز استان‌ها و بنادر خروجی کشور، ضروری تشخیص داده شد و مطمح نظر قرار گرفت. بر این اساس، تصمیم گرفته شد که پس از انجام بررسی‌های لازم و کسب مجوز از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، نسبت به تأسیس شعبه در کلیه مراکز استان‌ها، مناطق آزاد تجاری و بنادر خروجی کالا اقدام شود. در این خصوص شعب بانک در مراکز استان‌های مازندران، فارس، یزد، خراسان، آذربایجان شرقی، اصفهان، قم، زنجان و گیلان و همچنین شهرستان‌های آستارا و قشم افتتاح شده است و سایر شعب نیز به تدریج دایر و افتتاح خواهند شد.

تحقق یافتن مفاد تفاهم‌نامه‌های متبادله برخوردار گردد. در این خصوص می‌توان از اعطای اعتبار پنجاه میلیون دلاری به بانک اقتصاد خارجی ترکمنستان برای خرید کالاهای ایرانی توسط واردکنندگان آن کشور نام برد که این اقدام در جهت حفظ بازار کالاهای ایرانی صورت گرفت.

○ بانک توسعه صادرات که عاملیت اجرای قراردادها و تفاهم‌نامه‌های اعتباری منعقد شده میان ایران و دیگر کشورها را به عهده دارد، اعطای اعتبار به برخی از کشورهای اسلامی برای خرید کالاهای ایرانی را در دست بررسی دارد.

شایان ذکر است که اعطای اعتبار به برخی از کشورهای اسلامی نیز در دست بررسی و اقدام است که در آینده‌ای نزدیک با تبادل تفاهم‌نامه‌ها، عاملیت اجرای آن به بانک توسعه صادرات ایران تفویض خواهد شد.

د - گسترش شبکه کارگزاری

بدون تردید یکی از ابزارهای مؤثر ارائه خدمات در سیستم بانکی یک کشور، برقراری روابط کارگزاری با بانک‌ها و مؤسسات مالی و اعتباری سایر کشورها است. از این رو بانک توسعه صادرات ایران به منظور گسترش روابط بانکی بین‌المللی با بیش از پنجاه بانک معتبر خارجی نظیر «کردیت سوئیس» زوریخ، «یونیون بانک» سوئیس، «کامرز بانک» و «دویچ بانک» آلمان، «استاندارد چارتر» انگلستان، «بانک آو توکیو» ژاپن، «کامرشپال بانک» و «بانک

تسهیلات اعطایی بانک توسعه صادرات ایران در سال‌های ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵
به تفکیک بخش‌های اقتصادی

درصد تغییرات سال ۱۳۷۵ نسبت به ۱۳۷۴	سال ۷۵*		سال ۷۴		بخش‌ها
	درصد	مبلغ (میلیارد ریال)	درصد	مبلغ (میلیارد ریال)	
۳۳۳	۷۱/۷	۱۹۳/۲	۲۷/۵	۴۴/۶	صنعت
-۷۹	۱/۵	۳/۹	۱۱/۷	۱۹	مواد غذایی و بهداشتی
۳۲	۱۶/۳	۴۳/۸	۲۰/۵	۳۳/۲	کالاهای کشاورزی
-۶۶/۵	۳/۳	۹	۱۶/۶	۲۶/۹	معدنی
-۳۵/۳	۵/۵	۱۴/۷	۱۴	۲۲/۷	فرش و صنایع دستی
-۶۹/۵	۱/۷	۴/۸	۹/۷	۱۵/۷	پوشاک و منسوجات
۶۶	۱۰۰	۲۶۹/۴	۱۰۰	۱۶۲/۱	کل

* ارقام مربوط به یازده ماه اول سال ۷۵ می‌باشد

جدول تسهیلات اعطایی بانک توسعه صادرات ایران طی پنج سال گذشته
به تفکیک نوع کالاهای صادراتی

(ارقام میلیون ریال)

نوع کالا	۱۳۷۱	۱۳۷۲	۱۳۷۳	۱۳۷۴	۱۳۷۵*
کالاهای صنعتی	۱۳/۵۰۸	۳۷/۳۶۳	۷۵/۹۱۴	۸۰۰/۶۰	۲۰۱/۹۰۳
کالاهای کشاورزی	۳/۱۰۱	۲۹/۰۱۹	۴۳/۵۴۹	۳۳/۰۰۴	۴۳/۷۵۴
کالاهای معدنی	۵۱۱	۵/۹۴۰	۵/۳۵۴	۲۶/۴۳۷	۹/۰۰۴
فرش و صنایع دستی	۳/۴۱۹	۱۷/۹۳۶	۲۴/۶۲۷	۲۲/۵۹۹	۱۴/۶۹۷
جمع	۲۰/۵۳۹	۹۰/۵۳۱	۱۴۹/۴۴۴	۱۶۲/۱۰۰	۲۶۹/۳۵۸

* ارقام مربوط به یازده ماه اول سال ۷۵ می‌باشد.

○ تسهیلات اعطایی بانک توسعه صادرات ایران
برای صدور کالاهای صنعتی از ۱۳/۵ میلیارد ریال
در سال ۱۳۷۱ به ۲۰۱/۹ میلیارد ریال در ماه‌های
فروردین تا بهمن سال ۷۵ و برای صدور کالاهای
کشاورزی از ۳/۱ میلیارد ریال به ۴۳/۷ میلیارد
ریال در همین مدت افزایش یافت.